

Uppsving i etanolsektern i Brasilien

Etanolindustrin i Brasilien har under de senaste åren kämpat med såväl vikande produktion som brist på investeringar och innovation inom sektorn. Nu ser dock utvecklingen ut att vända uppåt igen, tack vare, förutom vädermässiga förhållanden som påverkat odlingen av sockerrör, ett antal institutionella och strukturella förändringar som skapat nya förutsättningar för sektorn.

Kopplingen mellan etanol och bensin

En första bredare aspekt av detta rör etanolens förhållande till andra konkurrerande bränslen. Här kan man konstatera att produktionen av etanol sedan länge varit nära länkad till regeringens politik kring bensin och diesel. Denna koppling har i praktiken förstärkts under senare år, trots att etanolindustrin sedan tioalet år tillbaka är helt avreglerad. Poängen är att priserna på bensin och diesel sedan 4-5 år tillbaka istället hålls artificiellt låga. Det betyder i praktiken att etanolen, allteftersom bensinpriset relativt sett sjunkit, också successivt förlorat konkurrenskraft. Ironiskt nog har detta också underlättats genom den nära nog totala dominansen av flex-fuel bilar som i praktiken gör det enkelt för den enskilde konsumenten att lämna etanolen för billigare bensin. Detta, i kombination med ytterligare skattelättnader för olja och gas-sektorn, har sedan länge varit en nagel i ögat på etanolproducenterna som känt sig förfördelade. Känslan av att vara exkluderade förstärktes också ytterligare för ett par år sedan, då ansvaret för etanolpolitiken rent institutionellt flyttades från Jordbruksministeriet (*Ministério da Agricultura, Pecuária e Abastecimento*) till Energi och Gruvministeriet (*Ministério de Minas e Energia*), där det yttersta ansvaret för sektorn lades under det som fram till dess varit den reglerande myndigheten för olja och gas (*Agência Nacional do Petróleo, Gás Natural e Biocombustíveis*).

Denna situation håller nu stegvis på att ändras. I slutet av januari meddelade nuvarande energiministern, Edison Lobão, i ett första uttalande att priset på bensin skulle höjas med 6,6 % ute hos raffinaderierna. Kort därefter deklarerade han att andelen etanol i bensinblandningen skall höjas från 20 % till 25 % from 1 maj 2013. Dessa åtgärder, som gemensamt avsåg att möta hotet om ökad inflation, var, utan tvekan, en enorm lättnad för såväl oljeindustrin som etanolproducenterna. För de senare innebar det att: 1) konkurrenskraften för etanol ökade i förhållande till bensinen; samt 2) den senare åtgärden innebar de facto en ökning av etanolmarknaden med mellan 15-20 %.¹ För oljeindustrin, och mer specifikt Petrobrás, så betydde det att: 1) behovet av importerad bensin minskade; samt 2) trycket på att

¹ Batista, F. *Ibid.* Raízen estima aumento de suas exportações de etanol. 28 February. <http://www.valor.com.br/empresas/3026042/raizen-estima-aumento-de-suas-exportacoes-de-etanol>, (accessed 6 March, 2013).

subventionera bensinpriset minskade.²

Betydelsen av andra marknader

Ytterligare en komponent för den brasilianska etanolsektorns expansion och fortsatta innovationskraft är betydelsen av andra marknader utanför Brasilien. Som tidigare meddelats har den brasilianska etanolindustrin, tillsammans med den brasilianska regeringen, sedan flera år försökt skapa en global marknad för etanol. Dessa ansträngningar, som bl.a. inneburit teknologiöverföring och praktisk assistans till ett flertal afrikanska länder, har fram till dess varit fruktlösa, då världens största etanolproducent, USA, hållit sin interna marknad stängd genom höga importtullar. Detta har vid ett flertal tillfällen lett till diplomatiska dispyter och Brasilien också hotat att ta frågan till *World Trade Organization*.³

Även denna situation har dock förändrats under det senaste året. I slutet av 2011 beslutade den amerikanska Kongressen, till mångas förvåning, att inte förlänga de då gällande importrestriktionerna på etanol från 1 januari, 2012. I ett slag var den amerikanska marknaden därmed öppen för import. Samtidigt ströks även ett flertal av de olika krediter och skattelättnader som givits till amerikanska etanolproducenter. Dessa åtgärder kompletterade då den brasilianska politiken och skapade i ett slag en öppen etanolmarknad i den västra hemisfären.⁴

Sedan dess har utvecklingen gått fort. Inte minst har ett antal inhemska amerikanska regleringar fallit på plats som ytterligare stärker kopplingen mellan de brasilianska och amerikanska marknaderna. En första sådan är den standard för avancerade biobränslen som amerikanska naturvårdsverket (*US Environmental Protection Agency*) infört. Den förra, som slår fast blandningen av majs-baserad respektive avancerad bioetanol i den kommersiella etanolen, skapar *de facto* ett behov av brasiliansk etanol på den amerikanska marknaden.⁵ Ytterligare ett regulativt instrument med en liknande effekt är *California Low Carbon Fuel Standard* från 2011. Denna delstatslag, som *de facto* är världens första växthusgasstandard för transportbränslen, föreskriver en 10 % reduktion i *carbon intensity* till år 2020. Inte heller detta skulle vara möjligt utan import av brasiliansk etanol.⁶

² Bitencourt, R., Campos, E., Veloso, T. *Ibid. Gasolina terá 25% de etanol a partir de 1º de maio*. 31 January. <http://www.valor.com.br/brasil/2990648/gasolina-tera-25-de-etanol-partir-de-1>, (accessed 23 February, 2013).

³ (2008) *Brazil is poised to begin WTO protest over ethanol tariffs*. *New York Times* 30 July. http://www.nytimes.com/2008/07/30/business/worldbusiness/30iht-30ethan.14880834.html?_r=0, (accessed 25 February, 2013).

⁴ Mathews, J. (2012) *The end of the U.S. ethanol tariff*. *Energy Bulletin* 9 January. <http://www.energybulletin.net/stories/2012-01-09/end-us-ethanol-tariff>, (accessed 7 February, 2013).

⁵ Crooks, E. (2012) *US rules boost imports of Brazilian ethanol*. *Financial Times* 9 April. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/5564f822-8252-11e1-9242-00144feab49a.html#axzz2KPm1UQpl>, (accessed 7 February, 2013).

⁶ McNulty, S. (2010) *Brazil's ethanol producers take a big bet on biofuels*. *Ibid.* 27 September. <http://blogs.ft.com/energy-source/2010/09/27/brazils-ethanol-producers-look-past-the-us-downbeat-mood-on-renewables-amid-economic-difficulties-to-its-future-as-a-big-market/#axzz2KPuPdwhk>, (accessed 15 February, 2013).

Pågående initiativ – en möjlig ny politik

Ovanstående faktorer har sammantaget lett till en ny dynamik på den brasilianska etanolmarknaden. Mer konkret har förändringarna i förhållandet på den amerikanska marknaden inneburit en ökad försäljning mellan de båda länderna.⁷ Vidare har flera större brasilianska företag, såsom Copersucar, investerat på den amerikanska marknaden, där såväl försäljning som närheten till teknologi och 'know-how' lockar.⁸ På samma sätt har även flera amerikanska företag, exempelvis Dow, också börjat investera i Brasilien.⁹

I denna kontext har även den brasilianska regeringen gjort ytterligare ansträngningar. Bara någon dag efter att USA upphävde sina import-tullar, annonserade Brasilianska Utvecklingsbanken (BNDES) nya krediter på närmare 13,2 miljarder SEK (BRL 4 miljarder) i syfte att öka produktion av etanol med 17,5 % på två år.¹⁰ Sedan dess har den federala regeringen lagt in ytterligare pengar i allmän strävan att öka andelen biobränslen (inkl. träkol, lut och bagass) i energimixen från 29,3 % till 33,3 % fram till år 2021.¹¹ Utöver detta tillkommer även delstatliga medel, inte minst från São Paulo, som ytterligare förstärker trenden. Här är det särskilt intressant att notera de satsningar som nu görs på forskning och innovation, inte minst vad gäller andra generationens etanol.¹² Vi kommer att få anledning att återkomma till detta.

Frågan är nu vad som händer framöver. Helt tydligt är dock att etanolfrågan är tillbaka på den politiska agendan. Ytterligare ett bevis på detta är regeringens ambition att inom kort presentera en ny regulativ regim för etanolindustrin. Det är i skrivandes stund oklart vad densamma kommer att innehålla. Preliminära indikationer pekar på emellertid på ett antal skattelättnader som etanolproducenter kan erhålla om de, som motprestation, uppfyller olika effektivitetskrav och samtidigt förbinder sig att investera i ny teknologi.¹³ Vi kommer, än en gång, att få anledning att återkomma i frågan.

⁷ Crooks, E. (2012) US rules boost imports of Brazilian ethanol. *Ibid.* 9 April. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/5564f822-8252-11e1-9242-00144feab49a.html#axzz2KPm1UQpl>, (accessed 7 February, 2013).

⁸ Pearson, S. *Ibid.* Deal to produce biggest ethanol trader. 6 November. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/ce1c4440-279e-11e2-8c4f-00144feabdc0.html#axzz2KPm1UQpl>.

⁹ Ewing, R. (2013) Analysis: Big crop, policy revive Brazil's sugar-ethanol mills. *Reuters* 11 February. <http://www.reuters.com/article/2013/02/11/us-brazil-ethanol-investments-idUSBRE91A14A20130211>, (accessed 8 March, 2013).

¹⁰ Leahy, J., Pearson, S. (2012a) Brazil gives big sweetener for sugar biofuel. *Financial Times* 11 January. <http://www.ft.com/intl/cms/s/0/f16f5546-3c7f-11e1-8d38-00144feabdc0.html#axzz2KPm1UQpl>, (accessed 7 February, 2013).

¹¹ (2012) Etanol desperta interesse global. *Valor Econômico* 20 November. <http://www.valor.com.br/brasil/2908878/etanol-desperta-interesse-global>, (accessed 22 February, 2013).

¹² Furtado, A.T., Scandiffio, M.I.G., Cortez, L.A.B. (2011) The Brazilian sugarcane innovation system. *Energy Policy* 39, 156-166.

¹³ Bitencourt, R., Borges, A. (2013) Governo traça novo 'regime' para o etanol. *Valor Econômico* 7 February. <http://www.valor.com.br/empresas/2998710/governo-traca-novo-regime-para-o-etanol>, (accessed 17 February, 2013).